

Sygn. akt II UK 323/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Roman Kuczyński

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku A. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.

o świadczenie przedemerytalne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lipca 2012 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 grudnia 2011 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2010 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił A. D. prawa do świadczenia przedemerytalnego, gdyż na dzień złożenia wniosku o świadczenie przedemerytalne pobierał on zasiłek dla bezrobotnych przez okres krótszy niż wymagany 6-miesięczny.

Wyrokiem z 21 grudnia 2010 r. Sąd Okręgowy w P. uwzględnił odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji i przyznał mu prawo do świadczenia przedemerytalnego od 4 września 2010 r.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne:

A. D. urodził się 25 stycznia 1950 r. W latach 1968-2007 pozostawał czynny zawodowo. W okresach od 3 września 1992 r. do 10 stycznia 1993 r., od 9 października 1999 r. do 8 kwietnia 2000 r., od 29 listopada 2008 r. do 31 sierpnia 2009 r. ubezpieczony pozostawał bez pracy i pobierał zasiłek dla bezrobotnych.

W dniu 27 czerwca 2007 r. A. D. wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury. Decyzją z 9 sierpnia 2007 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. odmówił ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na brak stażu pracy górniczej.

W dniu 22 maja 2009 r. A. D. złożył wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Decyzją z 30 lipca 2009 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na to, że rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w związku z upływem okresu, na jaki umowa o pracę została zawarta, zatem nie z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy lub w związku z likwidacją zakładu pracy.

Z dniem 28 lutego 2010 r. A. D. został zwolniony z pracy w Ośrodku Szkolenia Kierowców „D.” w P., w trybie art. 30 § 1 pkt 2 k.p., w związku z likwidacją etatu z przyczyn ekonomicznych. W dniu 2 marca 2010 r. ubezpieczony zarejestrował się w Powiatowym Urzędzie Pracy w P. jako bezrobotny. Otrzymał prawo do zasiłku dla bezrobotnych na okres od 3 marca 2010 r. do 30 maja 2010 r.

W dniu 3 września 2010 r. ubezpieczony złożył drugi wniosek o świadczenie przedemerytalne. Na dzień złożenia wniosku miał ukończone 60 lat i udokumentowane 41 lat, 7 miesięcy i 17 dni łącznego stażu pracy. Organ rentowy, uznając, że A. D. nie wykazał w ciągłości minimum 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję.

Sąd Okręgowy, uwzględniając odwołanie ubezpieczonego, wskazał, że ani przepis art. 2 ust 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.), ani żaden inny przepis tej

ustawy nie wymaga od ubezpieczonego wykazania ciągłości w odniesieniu do okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych. W ocenie Sądu Okręgowego, konieczne jest jedynie, aby suma okresów jego pobierania przed złożeniem wniosku o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego wynosiła co najmniej 6 miesięcy. Ani wstrzymanie wypłaty, ani też niewypłacanie zasiłku z powodu jego okresowego nieprzysługiwania nie mają wpływu na spełnienie warunku uzyskania prawa do świadczenia przedemerytalnego, jeżeli tylko okresy, w których zasiłek faktycznie wypłacono, wynosiły co najmniej 6 miesięcy.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 28 lipca 2011 r., rozpoznając apelację organu rentowego od powyższego wyroku, zmienił go i oddalił odwołanie.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny wskazał, że istota sporu sprowadza się do ustalenia czy na podstawie ustawy o świadczeniach przedemerytalnych zasiłek dla bezrobotnych powinien być pobierany po zakończeniu zatrudnienia, czy też należy brać pod uwagę sumę okresów pobierania tego zasiłku, tak jak uczynił to Sąd pierwszej instancji, zaliczając do tego okresu okres pobierania przez ubezpieczonego tego świadczenia nie tylko od 3 marca 2010 r. do 30 maja 2010 r. (3 miesiące), ale także od 29 listopada 2008 r. do 31 sierpnia 2009 r.

Sąd drugiej instancji dokonał analizy art. 2 ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych i uznał, że koncepcja przyjęta przez Sąd pierwszej instancji jest nietrafna. Stwierdził bowiem, że status bezrobotnego powinien przysługiwać ubezpieczonemu w dniu poprzedzającym nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Użycie w art. 2 ust. 3 pkt 1 ustawy wyrazu „nadal” wskazuje – zdaniem Sądu Apelacyjnego - że status bezrobotnego powinien przysługiwać wnioskodawcy w sposób ciągły. Skoro przepis ten wymaga okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a zasiłek taki może pobierać tylko osoba posiadająca status bezrobotnego, to nieprzerwane korzystanie ze statusu bezrobotnego poprzedzające nabycie prawa do świadczenia przedemerytalnego powinno trwać przez okres, który w przypadku ubezpieczonego okazał się niezbędny do pobrania zasiłku dla bezrobotnych przez 6 miesięcy. Posługując się wykładnią funkcjonalną i celowościową, stwierdził, że przesłanką konieczną do

uzyskania świadczenia przedemerytalnego jest pobieranie zasiłku dla bezrobotnych po rozwiązaniu stosunku pracy przez okres 6 miesięcy. Okoliczność, iż ubezpieczony pobierał również w okresie od 29 listopada 2008 r. do 31 sierpnia 2009 r. zasiłek dla bezrobotnych jest bez znaczenia w świetle przepisu art. 2 ust. 3 ustawy, gdyż nie jest to okres pobierania zasiłku po rozwiązaniu stosunku pracy, o jakim mowa w art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy.

Ubezpieczony zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną w całości, zarzucając mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 2 ust 3 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, poprzez przyjęcie, że dla uzyskania świadczenia przedemerytalnego konieczne jest pobieranie zasiłku dla bezrobotnych w sposób ciągły przez okres minimum 6 miesięcy poprzedzających bezpośrednio złożenie stosownego wniosku.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że ustawodawca w części przepisu opisującej wymaganie upływu „co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych” nie zawarł jakiegokolwiek sformułowania wskazującego, że przedmiotowy okres musi trwać w sposób „ciągły” i to w okresie bezpośrednio poprzedzającym złożenie wniosku. Zauważył, że - wbrew twierdzeniom Sądu Apelacyjnego - nie przesądza o tym umieszczenie w dalszej części tego przepisu wyrazu „nadal”. Wyraz ten został, bowiem umieszczony przez ustawodawcę w odrębnym punkcie, stanowiąc element frazy formułującej jedynie dodatkowy warunek ubiegania się o świadczenie w postaci pozostawania na bezrobociu w chwili składania wniosku. Skarżący wskazał także, że z dokonanej przez Sąd Apelacyjny wykładni przedmiotowego przepisu nie sposób wyinterpretować, że przedmiotowy okres winien wynosić co najmniej 6 miesięcy. Dokonana przez Sąd Apelacyjny wykładnia tej części przepisu sprowadzająca się do tego, że przedmiotowa fraza formułuje obowiązek posiadania statusu bezrobotnego w sposób „ciągły” - od momentu rozwiązania stosunku pracy z winy pracodawcy do chwili złożenia stosownego wniosku - jest prawidłowa. Nie sposób jednak wyinterpretować z niej, że przedmiotowy okres winien wynosić co najmniej 6 miesięcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych podstaw.

Zgodnie z art. 2 ust 3 ustawy o świadczeniach emerytalnych, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie spełniającej warunki określone w poszczególnych punktach ust. 1 tego artykułu - po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki: 1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna; 2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych; 3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6-miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Przywołane unormowanie wskazuje, że okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych musi przypadać po utracie zatrudnienia (ustaniu stosunku pracy, stosunku służbowego, po ogłoszeniu upadłości – w przypadku osoby prowadzącej pozarolniczą działalność oraz po utracie prawa do renty pobieranej nieprzerwanie przez 5 lat). Do takiego wniosku prowadzi zarówno wykładnia logiczno-językowa jak i wykładnia funkcjonalna powyższego przepisu. Skoro „świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych”, to fraza ta jednocześnie wskazuje na sekwencję zdarzeń; najpierw utrata zatrudnienia opisana w sytuacjach normowanych art. 2 ust. 1, a później – 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Z jego brzmienia wynika też wprost, że po ziszczeniu się warunków wynikających z art. 2 ust. 1 upłynąć musi co najmniej 6 miesięcy (pobierania zasiłku dla bezrobotnych), aby spełniła się ostatnia przesłanka prawa do świadczenia przedemerytalnego. Inaczej rzecz ujmując, osoba, która utraciła zatrudnienie lub prawo do renty na warunkach określonych w ust. 1 art. 2 i spełnia dodatkowe warunki w nim określone, uzyska prawo do świadczenia przedemerytalnego, jeśli

po utracie źródła utrzymania przez co najmniej 6 miesięcy pobierała zasiłek dla bezrobotnych.

Taki kierunek wykładni potwierdza odwołanie się do zamierzeń ustawodawcy. Zgodnie z projektem ustawy o świadczeniach przedemerytalnych (druk IV. 2736), celem ustawy było stworzenie systemu wsparcia socjalnego dla osób z likwidowanych zakładów pracy, tracących prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego lub o najdłuższym stażu pracy znajdujących się w relatywnie trudnej sytuacji z uwagi na zwolnienie z przyczyn dotyczących zakładu pracy. Projektodawca podkreślił, że „osobom, które utraciły pracę nie z własnej winy, a przede wszystkim z powodu likwidacji, upadłości lub niewypłacalności pracodawcy w rozumieniu ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, proponuje się w pierwszym okresie po utracie pracy cykl działań aktywizacyjnych. Programy aktywizacji są określone w projekcie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i polegają na ułatwieniach organizacyjnych i finansowych adresowanych dla pracodawców i bezpośrednio zainteresowanych osób, w celu pozyskania zatrudnienia w okresie 6 miesięcy od dnia rejestracji w urzędzie pracy (w tym subsydiowane zatrudnienie ze środków Funduszu Pracy na okres do 4 lat, połączone z dofinansowaniem utworzenia miejsca pracy). Osoby nabywające prawo do świadczenia przedemerytalnego w okresie tych pierwszych 6 miesięcy będą posiadać status osoby bezrobotnej i prawo do zasiłku dla bezrobotnych. Po upływie 6-miesięcznego okresu pobierania zasiłku, o ile nie uda się uzyskać przez ten okres zatrudnienia, osoby te mogą złożyć wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego”.

W samym zatem założeniu ustawodawca przyjął, że utrata źródła zarobkowania w wieku zbliżonym do emerytalnego nie jest wystarczającą przesłanką prawa do świadczenia przedemerytalnego. Warunkiem koniecznym jest także uzyskanie - przez minimum 6 miesięcy - statusu bezrobotnego (z prawem do zasiłku dla bezrobotnych) celem otwarcia możliwości skorzystania z form aktywizacji zawodowej przewidzianych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. Nr 99, poz. 1001 ze zm.). Co do zasady zaś zasiłek dla bezrobotnych przysługuje bezrobotnemu przez okres

odpowiednio 6 albo 9, albo 12 miesięcy - po upływie 7 dni od dnia zarejestrowania się we właściwym powiatowym urzędzie pracy (art. 71 ust. 1 i art. 73 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Pobieranie zasiłku dla bezrobotnych powiązać zatem należy z zamierzonym przez ustawodawcę i tym samym obowiązkowym okresem aktywizacji zawodowej. Najprościej rzecz ujmując, w myśl przepisów ustawy o świadczeniach przedemerytalnych po utracie źródła utrzymania, musi zostać uruchomiony przez co najmniej 6 miesięcy mechanizm aktywizacji zawodowej bezrobotnego w zinstytucjonalizowanej formie. Dopiero jeśli bezrobotny nie podejmie w jego wyniku zatrudnienia, przysługuje mu świadczenie przedemerytalne. Siłą rzeczy więc do wymaganego okresu 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych wynikającego z art. 2 ust. 3 *in principio* tej ostatniej ustawy mogą być wliczane wyłącznie okresy pobierania tego zasiłku po utracie zatrudnienia w sposób opisany w art. 2 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

W niniejszej sprawie ubezpieczony, po ustaniu stosunku pracy w Ośrodku Szkolenia Kierowców „D.” w P. w trybie art. 30 § 1 pkt 2 k.p., w związku z likwidacją etatu z przyczyn ekonomicznych, otrzymał prawo do zasiłku dla bezrobotnych w okresie od 3 marca 2010 r. do 30 maja 2010 r. Nie został zatem spełniony jeden z warunków koniecznych prawa do świadczenia przedemerytalnego wskazany w art. 2 ust. 3 *in principio* ustawy o świadczeniach przedemerytalnych – pobierania przez co najmniej 6 miesięcy zasiłku dla bezrobotnych po rozwiązaniu stosunku pracy w sposób opisany w ust. 1 art. 2 tej ustawy.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na mocy art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak w sentencji.